

Til Fødevarestyrelsen

14@fvst.dk

chrid@fvst.dk

mskr@fvst.dk

7. maj 2025

Høringssvar fra DAZA (Danske Akkrediterede Zoos og Akvarier) vedrørende udkast til "Bekendtgørelse om zoologiske haver m.v."

I forbindelse med den eksterne høring om udkast til "Bekendtgørelse om zoologiske haver m.v." afgiver DAZA (Danske Akkrediterede Zoos og Akvarier) dette høringssvar:

Overordnet er det DAZAs opfattelse, at udkastet til "Bekendtgørelse om zoologiske haver m.v." ikke i tilstrækkeligt omfang anerkender det arbejde, de danske og internationalt anerkendte, seriøse zoologiske anlæg har gjort igennem mange år. Der er i stadig stigende grad sket en professionalisering af de zoologiske anlæg og dermed et styrket fokus på de vigtigste formål for en moderne institution inden for dette område: At formidle, bevare, forske og til en vis grad udstille dyr for at kunne fascinere gæsterne og herigennem opnå en højere naturdannelse.

Især i lyset af den stigende opmærksomhed, der er på de zoologiske anlæg fra grupper imod hold af dyr i fangenskab, virker det grundlæggende forkert at sænke baren for, hvornår man kan godkendes som et sådant anlæg.

DAZA er langt fra alene om betragtningen, at zoologiske anlæg er anerkendt som en særdeles vigtig samarbejdspartner, når det gælder bevarelse af naturen. Således skrev IUCN (The International Union for Conservation of Nature) i 2023 i "*On the role of botanic gardens, aquariums, and zoos in species conservation*", at zoologiske anlæg bidrager væsentligt til bevarelse af arter. I alle store seriøse bevarelsesprojekter inddrages zoologiske anlæg da også med deres ekspertise i et samarbejde, der kaldes "*One plan approach*".

Det er magtpåliggende for DAZA at understrege, at de vigtigste formål for en seriøs zoologisk virksomhed ikke er udstilling af de enkelte individer, men alle elementer, der vedrører bevarelsen af arter og økosystemer. Det vil sige hele spektret fra samarbejdet med andre zoologiske anlæg om avlsprogrammer, undervisning af børn, unge, forældre og bedsteforældre, opdræt og genudsætning af truede arter i Danmark og udlandet til forskning og seriøst samarbejde med danske og udenlandske universiteter og forskere.

DAZA anerkender, at der i udkastet til bekendtgørelsen er lagt megen vægt på den veterinære status af dyrene, men vi savner i høj grad den faglighed, der er mindst lige så vigtig i driften af et zoologisk anlæg. Veterinær kontrol er vigtig, men man må ikke glemme at sikre formålet med et zoologisk anlæg.

Det er klart, at der i den nye bekendtgørelse skal være en nøje beskrivelse af, hvem der skal sikre den veterinære status, men det må ikke ske uden et tilsvarende fokus på den generelle zoo-faglige standard, for dermed sænker man fagligheden og professionalismen i den danske zoo-branche. Vi anerkender, at man med udkastet til den nye bekendtgørelse kan få flere anlæg ind under loven, men som det er udformet i udkastet sker det beklageligvis på bekostning af standarden. Med den nuværende udformning stiller bekendtgørelsen ikke længere krav om, at der skal være medarbejdere i et zoologisk anlæg, der kan sikre det internationale samarbejde – og det er jo netop nødvendigt, for at det zoologiske anlæg kan leve op til dets faglige ansvar, jævnfør blandt andet EU-direktivet. Det samme gælder tilgangen til det zoologiske anlægs bevarelse af truede dyrearter.

Vi bifalder ønsket om en opstramning, så alle, der driver zoologiske anlæg, akvarier, terrarier, dyreparker og alt, der ligner, bliver kontrolleret efter samme retningslinjer. Det er vores klare ønske, at kontrollen sikrer høj kvalitet hos enhver, der opererer inden for dette felt, men vi kan desværre kun se udkastet til bekendtgørelsen som en lempelse af eksisterende krav og vilkår for hold af vilde dyr i fangenskab. Det har vi vanskeligt ved at forestille os, at nogen kan have interesse i.

Yderligere er de indsatser, de enkelte anlæg skal leve op til ifølge §3, både fundamentet og formålet med overhovedet at holde vilde dyr i zoologiske anlæg, akvarier, terrarier, dyreparker eller andre sammenlignelige institutioner. Det må der ikke ses lempeligt på og af den grund foreslår DAZA, at der stilles krav om opfyldelse af mere end én af de fem indsatser, for eksempel minimum tre (se i det følgende).

For at en ny bekendtgørelse kan håndhæves og effektive kontroller kan gennemføres, vil det være gavnligt med en konkret og tydelig formulering af de enkelte emner i bekendtgørelsen. Generelt er udkastet til den nye bekendtgørelse imidlertid mindre detaljeret og mere uklart end den eksisterende lovgivning, idet der lægges op til og åbnes for en høj grad af individuel tolkning. Det vil hverken være nemt at agere i som institution eller som branche – eller som ansat i de kontrollerende enheder. Dermed vil det potentielt øge forskellene og forståelsen af, hvad et godt zoologisk anlæg er. På den baggrund foreslår DAZA, at der sker genbrug af relevante uddybende formuleringer fra den eksisterende bekendtgørelse.

En anden risiko er, at vage formuleringer ikke vil sikre ensartet og fair behandling i branchen. Det åbner for stor og potentielt unfair forskel i, hvordan bekendtgørelsen bliver håndhævet over for de forskellige zoologiske anlæg, akvarier, terrarier, dyreparker og andre lignende institutioner.

Det er forståeligt, at der i forarbejdet har været et ønske om at luge ud i paragraffer i en bekendtgørelse, der oprindeligt udsprang af BALAI-direktivet (for eksempel §19, 23, 26 og 27). Dog mener vi i DAZA, at der er megen fornuft i store dele af denne lovgivning og at fastholdelse vil skabe en ønskværdig kontinuitet.

Ud over disse overordnede betragtninger ønsker DAZA at gøre opmærksom på en række forhold i relation til de enkelte paragraffer i udkastet til ny bekendtgørelse:

§1:

Betegnelsen "zoologiske haver" bør ændres til "zoologiske anlæg", så den er

sammenlignelig med, hvad man benytter i anden lovgivning. For eksempel taler man i Kulturministeriet om "zoologiske anlæg", hvilket klart er at foretrække, da denne neutrale betegnelse kan omfatte såvel "zoologisk have" som "akvarie" samt alle andre lignende institutioner.

§3, pkt. 4 (avl i fangenskab) er en meget generel tekst og det bør her præciseres, så det, der efterspørges, er avl målrettet bevaringsformål, der indgår i formaliserede avlsprogrammer (for eksempel EEP/EAZA). Man kunne med fordel genbruge formuleringen under "Avlsprogrammer" fra den eksisterende bekendtgørelse:

- Den zoologiske have skal stille de registrerede oplysninger om dyrestanden vederlagsfrit til rådighed for EAZA (European Association of Zoos and Aquaria), hvis der eksisterer avlsprogrammer for havens dyr.
- Den zoologiske have er efter henstilling fra sådanne avlsprogrammer forpligtet til at lade sine dyr indgå i avlsarbejdet.

§3, pkt. 5 (Genoprettelse af bestande eller genudsætning af arter i naturen) bør formuleres, så det tydeligt fremgår, at genudsætning kun gennemføres af professionelle og at denne sker i fuld overensstemmelse med IUCNs retningslinjer. Bekendtgørelsen bør således ikke opfordre til genudsætning, uden at der foretages en seriøs vurdering af nødvendigheden for dette og kun på baggrund af forskeres anbefalinger.

Endnu en gang vil vi understrege, at de vigtigste formål for et seriøst zoologisk anlæg ikke er udstilling af dyr, men en kombination af alle de elementer, der har med bevarelsen af arter og økosystemer at gøre. Således er fokus både på samarbejde med andre zoologiske anlæg om avlsprogrammer, undervisning af børn, unge, forældre og bedsteforældre, opdræt og genudsætning af truede arter i ind- og udland, forskning og seriøst samarbejde med danske og udenlandske universiteter og forskere.

Som nævnt ovenfor, forekommer det uambitiøst og tilbageskuende, hvis lovgivningen alene fordrer deltagelse i én af de fem angivne aktiviteter. Der bør stilles krav om, at mindst tre af aktiviteterne skal være opfyldt – og at én af dem skal være rettet mod forskning, formidling eller aktiv naturbevarelse, som netop udgør kernen i moderne zoologiske anlægs eksistensberettigelse. Med den formulering, der foreslås i udkastet til den ny bekendtgørelse, lægges der ellers op til, at institutioner teknisk kan opfylde kravet ved blot at holde og avle dyr uden at bidrage til overordnede bevaringsmål. Dette harmonerer dårligt med moderne zoo-praksis og forventninger fra DAZA, EAZA og WAZA (World Association of Zoos and Aquariums).

§5:

Der tales her om "artsspecifikke indhegninger", hvilket åbner for fortolkningen "alene velegnede til én art". I moderne zoologiske anlæg arbejdes der imidlertid meget på at berige dyrenes hverdag ved at holde flere arter i samme anlæg. Formulering kunne derfor ændres til:

- Med henblik på at fremme høj dyrevelfærd skal anlæggene tilgodese dyrenes biologiske og sociale behov, herunder adfærd, demografi og artsspecifik struktur.

§8:

Formuleringen ”høj standard” er forbundet med stor usikkerhed. Vi mener, at den høje standard netop skal komme til udtryk i de krav, der stilles i bekendtgørelsen – og som i højere grad fremgår af den nuværende bekendtgørelses tekst.

I **stk. 2** står, at en dyrlæge skal besigtige det zoologiske anlæg med en ”rimelig” hyppighed i forhold til anlæggets beskaffenhed. Her anbefaler DAZA, at der stilles krav om, at anlægget skal besigtiges månedligt.

§9:

Det bør være et krav, at registrering af dyrehold sker i digitalt format, så data kan tilgås og evalueres løbende. Registreringen skal være søgbar og systematisk, så det ikke undergraver mulighederne for datadeling og forskning.

I den gældende lovgivning (§20, stk. 2) står: ”En gang årligt skal den zoologiske have udarbejde en status over dyrestanden, der omfatter oplysningerne i stk. 1. Den zoologiske have skal videregive disse oplysninger til International Species Information System (ISIS).”

DAZA vil på det kraftigste opfordre til, at dette krav videreføres til den nye bekendtgørelse.

ISIS har siden ændret navn til ZIMS og bliver vedligeholdt af den internationale selvejende institution Species360, der arbejder for, at data fra de zoologiske anlæg indgår i forskning. ZIMS bliver i dag brugt af flere end 1.300 zoologiske anlæg verden over og der udgives hvert år videnskabelige artikler (*peer review*), hvor data fra ZIMS bliver brugt. ZIMS indeholder også muligheder for at professionalisere dyrelægearbejdet, når data deles mellem brugerne.

På dette grundlag mener DAZA, at det skal være et krav i bekendtgørelsen, at ZIMS bliver brugt til registrering af begivenheder i godkendte zoologiske anlæg.

§9, stk. 1, pkt. 4 a.:

Hvad forstås ved ”kategorierne af dyr”?

§10, stk. 4:

Formuleringen anerkender behovet for uddannet personale til at passe dyrene. Imidlertid er den del af §16 i den gældende bekendtgørelse, der anerkender behovet for fagligt personale til at sikre kvaliteten og fagligheden i management af dyr og i forbindelse med formidlings-, forsknings- og naturbevarelsesindsatserne, ikke med i udkastet til den nye bekendtgørelse. DAZA vil på kraftigste anbefale, at teksten fra den

nuværende §16 bliver indarbejdet, da der ellers er stor sandsynlighed for, at der vil ske en markant sænkning af den faglige viden, der er tilgængelig i de forskellige zoologiske anlæg.

Ud over det ovennævnte ønsker at DAZA pointere, at der er en række emner og paragraffer fra den gældende bekendtgørelse, som bør videreføres i den nye bekendtgørelse. Endnu en gang skal vi understrege, at hvis intentionen er, at zoologiske anlægs niveau på områderne inden for dyrevelfærd, forskning og bevarelse skal hæves, så er det nødvendigt, at disse emner og paragraffer indgår i den nye bekendtgørelse. Det drejer sig om det følgende, hvor paragrafferne henviser til den nuværende bekendtgørelse:

§14, stk. 2:

Den zoologiske have skal holde personalet orienteret om den nyeste faglige viden på området.

§16:

Udover den i §15 nævnte dyrlæge skal der til den zoologiske have være tilknyttet mindst én person, der har bestået en relevant kandidatuddannelse indenfor det naturvidenskabelige hovedområde, som på fagligt højt niveau kan rådgive den zoologiske have om:

- 1) det faglige indhold i den zoologiske haves formidling til publikum,
- 2) havens indsamling, registrering og videregivelse af oplysninger,
- 3) samarbejde om avlsprogrammer, og
- 4) havens udvikling i øvrigt.

§21: Den zoologiske have skal stille de registrerede oplysninger om dyrebestanden, jf. §20, vederlagsfrit til rådighed for European Association of Zoos and Aquaria (EAZA), hvis der eksisterer avlsprogrammer for havens dyr.

Stk. 2. Den zoologiske have er efter henstilling fra sådanne avlsprogrammer forpligtet til at lade sine dyr indgå i avlsarbejdet.

§27: Den zoologiske have kan udføre dyr til diagnostik og behandling udenfor den zoologiske have, når følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Undersøgelse eller behandling ikke kan foretages i den zoologiske have.
- 2) Dyret ikke har kliniske tegn på en anmeldepligtig husdyrsygdom inden udførelsen.
- 3) Dyret er ledsaget af en repræsentant fra den zoologiske have under hele udførelsen.
- 4) Dyret ikke kommer i kontakt med andre dyr.
- 5) Udstyr og faciliteter, der har været anvendt til dyret, rengøres og desinficeres umiddelbart efter undersøgelsen eller behandlingen.

- 6) Hospitalet eller dyreklinikken er indforstået med betingelserne for dyrets ophold.
- 7) Der skal føres optegnelser over dyr, der har været udført til undersøgelse eller behandling med angivelse af dyreart, tilførselssted, dato, antal og begrundelse for udførslen.

DAZA står naturligvis til rådighed med henblik på uddybning af de ovenstående anbefalinger, ligesom vi gerne bidrager, hvis man i det videre arbejde med udformningen af den nye bekendtgørelse ønsker vores råd.

Afslutningsvis henstiller vi til, at al korrespondance til DAZA sendes til vores officielle mailadresse, som er info@daza.dk.

Med venlig hilsen

DAZA


Henrik Vesterskov Johansen
Formand